

20 juli 2023

Klimaatcommitment Financiële Sector Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen

1. Inleiding

Aanleiding

In het Klimaatcommitment hebben ruim 50 financiële instellingen het initiatief genomen om een bijdrage te leveren aan doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Hierbij hebben zij onder andere afgesproken om vanaf 2020 over relevante financieringen en beleggingen het CO₂-gehalte te meten en uiterlijk in 2022 te komen met actieplannen inclusief reductiedoelstellingen.

In 2021 verscheen hierover de eerste voortgangsrapportage. Hierbij bleken er interpretatieverschillen tussen instellingen te zijn. Er was bij financiële instellingen, de overheid en verschillende andere belanghebbenden behoefte aan nadere invulling van het begrip ‘relevante financieringen en beleggingen’. Ook was er de wens om een gemeenschappelijke visie te formuleren op de elementen die in een actieplan thuishoren en het ambitieniveau van deze plannen. In oktober 2022 verscheen daarom de eerste versie van de ‘Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen’.

Belangrijkste aanpassingen in tweede versie van de leidraad

In deze tweede versie is een aantal aanpassingen gedaan rekening houdend met internationale ontwikkelingen en suggesties van de financiële sector en andere belanghebbenden. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de eerste versie zijn:

1. Beleggingsinstellingen rapporteren vanaf boekjaar 2023 ook over **staatsobligaties**.
2. Instellingen rapporteren vanaf boekjaar 2023 ook over **scope 3 emissies** of zij geven aan waarom dit niet mogelijk of niet wenselijk is.
3. Instellingen geven bij het rapporteren van het CO₂-gehalte en bij presenteren van reductiedoelstellingen inzicht in het gebruik van **carbon offsets** en/of **carbon credits**.

Deze leidraad geldt voor de rapportage van het CO₂-gehalte¹ van financieringen en/of beleggingen over het jaar 2023 en voor aanpassingen van actieplannen in de periode 20 juli 2023 tot de verschijningsdatum van de volgende versie van deze leidraad.

¹ Met het CO₂-gehalte wordt bedoeld: de broeikasgasemissies gerelateerd aan financieringen en/of beleggingen van financiële instellingen uitgedrukt in CO₂-equivalenten.

Doelen van deze leidraad

Allereerst geeft dit document financiële instellingen een leidraad voor het rapporteren van het CO₂-gehalte en voor het bepalen welke elementen in een actieplan thuishoren. Daarmee wil deze leidraad eraan bijdragen dat de uitvoering van de afspraken in het Klimaatcommitment zo consistent mogelijk gebeurt. Deze leidraad vormt een verdere invulling van het oorspronkelijke Klimaatcommitment en leidt niet tot extra verplichtingen voor ondertekenaars. Daarnaast is het document bedoeld om stakeholders meer inzicht te geven in de manier waarop financiële instellingen invulling kunnen geven aan de afspraken uit het Klimaatcommitment.

Totstandkoming

De vier koepels (Nederlandse Vereniging van Banken, Pensioenfederatie, Verbond van Verzekeraars en Dutch Fund and Asset Management Association) hebben gezamenlijk gewerkt aan deze leidraad.

Uitgangspunten

Dit document moet gezien worden binnen de context van, en als aanvulling op, richtlijnen en regelgeving die veelal ontwikkeld worden door of met de financiële sector:

- Een belangrijk overkoepelend uitgangspunt voor de leidraad is de verbinding met internationale ontwikkelingen en initiatieven. Zo vormen internationaal erkende methoden en standaarden, zoals Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) en Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA) voor de meeste instellingen de basis voor het bepalen van het CO₂-gehalte.
- Daarnaast worden handvatten gegeven voor het formuleren van actieplannen en reductiedoelstellingen door organisaties zoals IIGCC, de Net-Zero Banking Alliance (NZBA) en het Science Based Targets initiative (SBTi).
- Tenslotte brengt Europese regelgeving zoals de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), de Taxonomieverordening, de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) in toenemende mate rapportageverplichtingen voor financiële instellingen met zich mee, ook op klimaatgebied.

Om de rapportagelast te beperken, kunnen financiële instellingen gebruik maken van bestaande rapportages ten behoeve van bovengenoemde internationale initiatieven en/of wetgeving om invulling te geven aan het Klimaatcommitment op voorwaarde dat deze rapportages in belangrijke mate overeenkomen met de elementen uit deze leidraad.

Jaarlijkse herziening

De ontwikkelingen over het meten (en reduceren) van het CO₂-gehalte volgen elkaar snel op. Het is van belang dat instellingen zich blijvend informeren over deze ontwikkelingen, en in hun rapportages en actieplannen steeds uitgaan van de meest recente stand van de wetenschap en de best beschikbare technieken.

De leidraad wordt jaarlijks herzien door de koepels. Uiterlijk in het derde kwartaal van het jaar wordt een nieuwe versie gepubliceerd zodat instellingen eventuele wijzigingen mee kunnen nemen in hun jaarrapportages.

2. Diversiteit en vergelijkbaarheid van financiële sector

Instellingen binnen de financiële sector hebben duidelijke overeenkomsten, maar er zijn ook enkele belangrijke verschillen. Zo is de hoofdactiviteit van banken het verstrekken van leningen, terwijl institutionele beleggers investeren in onder andere aandelen, obligaties, hypotheekleningen en vastgoed. In Figuur 1 staat een overzicht met de typen financiële instellingen binnen het Klimaatcommitment en hun branchevereniging waar zij bij aangesloten zijn.

Figuur 1: Overzicht typen financiële instellingen binnen het Klimaatcommitment

Categorie	Type instelling	Koepels
Banken	▪ Banken	▪ Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)
Instellingen met beleggingsactiviteiten	▪ Pensioenfondsen ▪ Verzekeraars ▪ Vermogensbeheerders	▪ Pensioenfederatie ▪ Verbond van Verzekeraars ▪ Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS)

Diversiteit

Banken hebben vaak een meer directe klantrelatie met de partij waaraan krediet verstrekt wordt, terwijl beleggers meestal vermogensverschaffer en/of aandeelhouder zijn van bedrijven. Ook zijn er verschillen tussen institutionele beleggers. Deze worden vooral veroorzaakt door regelgeving. Zo beleggen verzekeraars bijvoorbeeld maar beperkt in beursgenoteerde aandelen, terwijl pensioenfondsen juist veel beursgenoteerde aandelen aanhouden. Daarentegen is het aandeel woninghypotheken op de balans van verzekeraars groter dan bij pensioenfondsen. Tenslotte, beheren vermogensbeheerders de beleggingen van particulieren, bedrijven en instellingen, die zelf een belangrijke inspraak hebben in hoe hun geld wordt belegd.

De CFSK juicht toe dat het Klimaatcommitment is ondertekend door een brede groep financiële instellingen. Feit is dat er voorlopig verschillen zijn in ervaring en beschikbare capaciteit tussen instellingen om hun klimaatstrategie vorm te geven. Dit betekent dat instellingen op verschillende manieren hun prioriteiten stellen. De CFSK moedigt financiële instellingen actief aan om deze leidraad te volgen en waar mogelijk de ambitie hoger te leggen.

Vergelijkbaarheid

Een belangrijk element uit de afspraken van het Klimaatcommitment is het streven naar harmonisatie en vergelijkbaarheid van methodes en resultaten. Financiële instellingen gebruiken steeds vaker dezelfde internationale standaarden. Deze leidraad helpt om deze elementen terug te laten komen in de rapportage en actieplannen. Instellingen werken voortdurend aan de ontwikkeling van methodes en daarin vindt convergentie plaats.

Ook op het gebied van actieplannen is vergelijkbaarheid van belang. Daarom staan op de website van het Klimaatcommitment de actieplannen van de instellingen die het Klimaatcommitment hebben ondertekend.

3. Nadere duiding van ‘relevante financieringen en beleggingen’

Prioritering op basis van klimaatimpact en meetbaarheid

Het Klimaatcommitment stelt dat deelnemende partijen rapporteren over hun CO₂-gehalte en met actieplannen komen over alle relevante financieringen en beleggingen. Voor financiële instellingen geldt dat in principe alle financieringen en beleggingen relevant zijn. Wat zij met welke prioriteit gaan rapporteren of waarover ze actieplannen formuleren, kan echter per instelling en in de tijd verschillen. Hiervoor vormen klimaatimpact en meetbaarheid van sectoren en beleggingscategorieën een belangrijke leidraad.

Bij het prioriteren ligt het voor de hand dat financiële instellingen zich allereerst richten op financieringen en/of beleggingen met de hoogste klimaatimpact. Dit doen financiële instellingen op basis van de vraag waar ze verwachten met de financieringen of beleggingen de grootste bijdrage te kunnen leveren aan het beperken van klimaatverandering.

Figuur 2: Een voorbeeld van prioriteren

Voor sommige financiële instellingen maakt vastgoed slechts 1% uit van de portefeuille. De betreffende financiële instelling kiest er dan mogelijk voor om zich met prioriteit te richten op het meten en rapporteren van het CO₂-gehalte en het formuleren van actieplannen van categorieën waarmee ze verwacht meer impact te kunnen maken op de reële CO₂-uitstoot.

Ook het CO₂-gehalte kan sterk geconcentreerd zijn, bijvoorbeeld bij financieringen in de olie- en gasector en de mijnbouwsector. Dan kan 1% van de portefeuille een groot deel van het CO₂-gehalte uitmaken en kan er gekozen worden om dergelijke kleine percentages van de portefeuille te rapporteren. Dit is echter niet verplicht, iedere instelling kan hierbij haar eigen gemotiveerde keuzes maken.

Instellingen geven minder prioriteit aan het rapporteren van het van CO₂-gehalte van cash omdat de klimaatimpact hiervan beperkt is. Het meten van het CO₂-gehalte van derivaten gebeurt ook nauwelijks door instellingen omdat er geen PCAF-standaard beschikbaar is voor deze categorie

Het doel van het prioriteren is om een zo effectief en efficiënt mogelijk klimaatbeleid te formuleren. Een financiële instelling beargumenteert de prioriteringskeuzes die zij maakt in haar rapportage.

Mogelijkheden voor rapportage en doelstellingen bij financieringen voor leningenportefeuilles

De richtlijnen van de NZBA specificeren dat leningen met het hoogste CO₂-gehalte altijd meegenomen behoren te worden. Om hier richting aan te geven zijn de volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) meest emissie-intensieve sectoren door de NZBA benoemd. In Figuur 3 staat welke sectoren dat voor banken zijn. De prioriteitssectoren komen in aanmerking voor alle stappen in het Klimaatcommitment, dus het meten van het CO₂-gehalte, klimaatdoelen stellen, rapporteren en actieplannen opstellen.

Figuur 3: Prioritering sectoren voor leningen

Beschrijving	Sector
Prioriteitssectoren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Landbouw ▪ Aluminiumproductie ▪ Cementproductie ▪ Kolen ▪ Onroerend goed ▪ IJzer en staalproductie ▪ Olie en gas ▪ Elektriciteitsopwekking ▪ Transport
Overige sectoren	Alle overige sectoren ²

Mogelijkheden voor rapportage en doelstellingen bij beleggingen

In Figuur 4 staan per beleggingscategorie de mogelijkheden (+) die instellingen momenteel hebben om het CO₂-gehalte te rapporteren en reductiedoelstellingen en actieplannen te formuleren. Internationaal erkende standaarden vormen hierbij de belangrijkste uitgangspunten.

Figuur 4: Prioritering beleggingscategorieën

Beleggingscategorieën	CO ₂ -gehalte rapporteren	Actieplannen formuleren	Klimaatdoelstellingen afgeven
Beursgenoteerde aandelen	+	+	+
Bedrijfsobligaties	+	+	+
Vastgoed	+	+	+
Hypotheken	+	+	
Staatsobligaties	+	+	
Private equity		+	
Private debt		+	
Infrastructuur		+	
Overige categorieën		+	

Sinds eind 2022 is de aangepaste PCAF-standaard³ beschikbaar, inclusief een methode voor het berekenen van het CO₂-gehalte van staatsobligaties. Daarom zijn staatsobligaties in deze 2023-versie toegevoegd als categorie waar beleggers het CO₂-gehalte van kunnen rapporteren. Het rapporteren van emissies van staatsobligaties leidt echter tot dubbel telling van emissies binnen een portefeuille omdat de emissies van landen volgens de PCAF-methode ook de emissies van ondernemingen in dat land omvatten. Daarom is de aanbeveling om de emissies van staatsobligaties apart te rapporteren.

² Zie NVB Protocol Transparantie Kredietverlening (zie <https://www.nvb.nl/publicaties/protocollen-regelingen-richtlijnen/protocol-transparantie-kredietverlening/>)

³ <https://carbonaccountingfinancials.com/files/downloads/PCAF-Global-GHG-Standard.pdf>

Het formuleren van doelstellingen is (nog) niet goed mogelijk voor staatsobligaties. Methodologieën op dit vlak zijn volop in ontwikkeling en een internationaal geaccepteerde standaard ontbreekt nog.

Ook voor hypotheekleningen geldt dat het formuleren van reductiedoelstellingen lastig is. Aangezien beleggers geen klantrelatie met woningeigenaren hebben, is het sturen op CO₂-uitstoot in hypotheekportefeuilles niet mogelijk. Daarom richten beleggers zich bij hun hypotheekbeleggingen in eerste instantie op het verkrijgen van meer CO₂-data en het opstellen van actieplannen. Er wordt gewerkt aan een betere meetmethode in PCAF-verband. Beschikbare data zijn voor Nederland redelijk op orde, voor buitenlandse hypotheekportefeuilles ligt dit lastiger.

Voor private equity⁴ en infrastructuur⁵ zijn inmiddels net zero-richtlijnen ontwikkeld door IIGCC, die beleggers kunnen gebruiken voor opstellen van actieplannen.

Pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders organiseren hun investeringen vaak naar beleggingscategorie of asset classes, en niet naar sector. Toch is binnen de beleggingscategorieën de sectorsamenstelling wel degelijk relevant voor het te voeren klimaatbeleid en leggen beleggers ook prioriteit bij CO₂-intensieve sectoren.

Databeschikbaarheid

Het meten van het CO₂-gehalte van de portefeuille geeft financiële instellingen en hun stakeholders inzicht in de totale aan de portefeuille te relateren impact van de financieringen en/of beleggingen.

Voor alle financiële instellingen geldt dat voor sommige financieringen en beleggingen het meten van het CO₂-gehalte nog beperkt mogelijk is door het ontbreken van data van ondernemingen of tegenpartijen. Instellingen spannen zich in om databeschikbaarheid en meetmethodes te verbeteren, bijvoorbeeld via PCAF.

De beschikbaarheid van emissiedata neemt naar verwachting de komende jaren toe, maar is voorlopig in bepaalde gevallen een belemmering om te kunnen rapporteren over het CO₂-gehalte en/of om reductiedoelstellingen af te geven. Waar meetbaarheid een knelpunt is, kunnen instellingen zo mogelijk als alternatief voor harde data gebruikmaken van 'best-beschikbare schattingen' - voor zover (Europese) duurzaamheidswetgeving dat toelaat. Als er gebruik gemaakt wordt van schattingen dan wordt dat vermeld in de rapportage van de instelling.

Voor het opstellen van een effectief klimaatbeleid is doorgaans meer informatie nodig dan het CO₂-gehalte van de financieringen en beleggingen. Er zijn bijvoorbeeld verschillende initiatieven die zich richten op het meten van Paris-alignment van de beleggingen, de mate waarin het beleid van een bedrijf past bij een 1,5°C-scenario. PACTA, TPI en de *temperature rating* van CDP en het WWF zijn hier voorbeelden van. Financiële instellingen dragen bij aan de ontwikkeling van deze tools door feedback te geven op de methodologieën.

⁴ <https://www.iigcc.org/news/new-net-zero-guidance-for-private-equity-published/>

⁵ <https://www.iigcc.org/news/net-zero-guidance-for-infrastructure-asset-class-launched-by-iigcc/>

4. Leidraad voor het rapporteren van het CO₂-gehalte

Voor het rapporteren van het CO₂-gehalte geldt de volgende leidraad voor zowel banken als instellingen met beleggingsactiviteiten. Als instellingen van deze leidraad afwijken, beargumenteren zij waarom zij dat doen.

- a) Banken rapporteren het CO₂-gehalte voor ten minste hun financieringen en/of beleggingen die aangemerkt zijn als prioriteitssectoren in Figuur 3. Instellingen met beleggingsactiviteiten doen hetzelfde voor de beleggingscategorieën zoals aangegeven in Figuur 4.
- b) Alle instellingen rapporteren de scope 1, 2 en 3 emissies van hun financieringen en/of beleggingen. Als zij scope 3 emissies niet rapporteren dan beargumenteren zij waarom dat niet mogelijk of niet wenselijk is.
- c) Instellingen rapporteren ten minste één relevante intensiteitsmaatstaf voor financieringen en/of beleggingen.
- d) Als een instelling gebruikmaakt van schattingen van het CO₂-gehalte voor een bepaalde categorie financieringen of beleggingen, dan wordt in de rapportage aangegeven dat het om schattingen gaat. Dit geldt ook voor data die is aangeleverd door dataleveranciers, voor zover dat bij de instelling bekend is. Instellingen geven waar mogelijk inzicht in de datakwaliteit⁶.
- e) Instellingen geven aan of er *assurance* door een externe partij heeft plaatsgevonden op de gerapporteerde informatie.
- f) Instellingen geven aan wat de rol is van *carbon offsets*⁷ en van de door instellingen aangekochte *carbon credits* op het CO₂-gehalte in hun portefeuille. Instellingen rapporteren het CO₂-gehalte dus ook op bruto-basis, exclusief de invloed van *carbon offsets* en *carbon credits*.
- g) Instellingen gebruiken de PCAF-methode voor het berekenen van gefinancierde emissies.

Elk jaar wordt de categorisering van financieringen en beleggingen opnieuw geëvalueerd en vastgesteld met als doel de categorieën waarover gerapporteerd wordt verder uit te breiden. Het is een keuze per instelling om hier beleid op te ontwikkelen en alle uitwisseling tussen instellingen gebeurt binnen de kaders van het mededingingsrecht.

⁶ De PCAF-standaard bevat suggesties voor het rapporteren van datakwaliteit op basis van een score op een schaal van 1-5.

⁷ De PCAF-standaard (zie figuur 3-7) beschrijft de verschillende vormen van *carbon offsets* (*avoided emissions* en *carbon removal*). Het gebruik van *carbon credits* door bedrijven in een leningen- of beleggingsportefeuille is vaak niet herleidbaar en behoeft dus niet separaat aangegeven te worden door instellingen.

5. Leidraad actieplannen en klimaatdoelstellingen

Voor zowel banken als instellingen met beleggingsactiviteiten, geldt de onderstaande leidraad voor actieplannen en klimaatdoelstellingen⁸. Als instellingen afwijken van deze leidraad, dan beargumenteren zij waarom zij dat doen.

- a. Banken formuleren actieplannen voor prioriteitssectoren zoals vermeld in Figuur 3. Instellingen met beleggingsactiviteiten doen dit voor de categorieën zoals aangegeven in de kolom 'Actieplannen formuleren' in Figuur 4. De actieplannen die instellingen presenteren, zijn in lijn met het akkoord van Parijs: maximaal 1,5°C opwarming en netto-nul uitstoot in 2050.
- b. Banken formuleren klimaatdoelstellingen voor prioriteitssectoren zoals vermeld in Figuur 3. Instellingen met beleggingsactiviteiten doen dit voor de categorieën zoals aangegeven in de kolom 'Klimaatdoelstellingen afgeven' in Figuur 4.
- c. Onder klimaatdoelstellingen wordt verstaan: kwantitatieve CO₂-reductiedoelstellingen voor 2030 of een wetenschappelijk gefundeerde doelstelling op basis van internationaal erkende standaarden.
- d. Reductiedoelstellingen hebben in ieder geval betrekking op scope 1 en scope 2 emissies. Instellingen worden aangemoedigd om ook reductiedoelstellingen voor scope 3 emissies te formuleren als dat haalbaar is⁹.
- e. Instellingen kunnen daarnaast doelstellingen afgeven van het percentage tegenpartijen/bedrijven dat in 2030 een wetenschappelijk onderbouwd emissiereductiedoel heeft afgegeven in lijn met het akkoord van Parijs.
- f. Instellingen worden aangemoedigd om doelstellingen af te geven voor groene financieringen of beleggingen in klimaatoplossingen bijvoorbeeld volgens de definities van de EU Taxonomie.
- g. De voortgang op de doelstellingen wordt tussentijds gemonitord. Instellingen beschrijven het monitoringsproces dat zij hanteren om de voortgang op de reductiedoelstellingen te bewaken. Zij analyseren en herberekenen uitkomsten en doelstellingen in het licht van onvoorziene stijgingen of dalingen in het CO₂-gehalte.
- h. Instellingen beschrijven de instrumenten die als onderdeel van de actieplannen ingezet worden om de (reductie)doelstellingen te bereiken. Daarbij maken zij inzichtelijk welke specifieke maatregelen zij kiezen, hoe deze bijdragen aan het bereiken van de gestelde reductiedoelstellingen en hoe zij hier in de praktijk invulling aan geven. Dit geldt zeker voor het instrument van engagement¹⁰. Enkele andere mogelijkheden zijn interne governance, impactfinanciering en stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen.
- i. Indien van toepassing, geven instellingen aan wat de verwachte rol is van *carbon offsets* en van de door instellingen aangekochte *carbon credits* bij het behalen van de geformuleerde reductiedoelstellingen.

⁸ Voor vermogensbeheerders niet altijd mogelijk om actieplannen en doelstellingen voor alle beheerde beleggingen af te geven omdat hun klanten belangrijke inspraak hebben in hoe hun geld wordt belegd. In dat geval geven vermogensbeheerders het (beoogde) percentage *assets under management* dat beheerd wordt in lijn met het akkoord van Parijs gebruikmakend van internationale richtlijnen.

⁹ Veel instellingen zijn nog terughoudend met het formuleren van scope 3-doelstellingen vanwege de lage databeschikbaarheid en -kwaliteit en mogelijke ongewenste effecten van sturen op downstream emissies.

¹⁰ Er zijn veel verschillende vormen van engagement. De methode van engagement hangt vooral af van de relatie met de gefinancierde partij. Belangrijk voor goed engagement is het evalueren van de impact en het hebben van een duidelijke escalatiestrategie.